

Dura lex, sed lex?

Neteisėtos cigarečių apyvartos teisinio reguliavimo problemos ir jų įveikimo būdai

Dr. Skirmantas Bikelis

Baigiamoji projekto konferencija

„Neteisėta cigarečių apyvarta: kriminologiniai ir teisiniai aspektai“

2016 m. rugsėjo 15 d., Vilnius

(1) Įstatymo raidė ir įstatymo taikymas

Klausimai, susiję su konfiskavimu

- Konfiskuotino turto savininkų interesų gynimas procesą užbaigiant procesą baudžiamuoju įsakymu
- Pažeidimo priemonių (jų dalių) konfiskavimo proporcingumas

Sankcijų (baudų) vykdymo problema

Užstato negražinimo (užskaitymo) praktika užsienio (ir kt?) piliečių bylose

(2) Sankcijų proporcingumo ir nuoseklumo problemos

(3) Pelno, gauto iš neteisėtos cigarečių apyvartos, konfiskavimo efektyvumas

Konfiskavimas baudžiamojo įsakymo processe

Įstatymo (BPK)
raidė

vs.

Teisė į interesų teisminę
gynybą (Konstitucijos 30 str.)

BPK 422 str. 2 d.:

Jei **kaltinamasis** paduoda prašymą reikalaudamas surengti bylos nagrinėjimą teisme, teismo baudžiamasis įsakymas neįgyja teisinės galios. Jei **kaltinamasis** šia teise nepasinaudoja, teismo baudžiamasis įsakymas įsiteisėja ir vykdomas šio Kodekso nustatyta tvarka. Įsiteisėjęs teismo baudžiamasis įsakymas yra neskundžiamas.

- Apeliacinio teismo nutartis 1N-97/2012
(išplėstas BPK 422 str. 2 d. pirmas sakiny)
- Apeliacinio teismo nutartis 1N-220-197/2015
(išplėstas BPK 422 str. 2 d. antras sakiny)

Pažeidimo priemonių (jų dalių) konfiskavimo proporcingumas

BK 72 straipsnis

2. Konfiskuotinu turtu laikomas šio kodekso uždraustos veikos įrankis, priemonė ar rezultatas.

Vokietijos BK 74b straipsnis „Proporcingumo principas“

- Teismui leidžiama netaikyti priemonės ar įrankio konfiskavimo, kai, atsižvelgiant į nusikaltimo sunkumą ir kaltininko kaltės laipsnį, tai būtų neproporcinga priemonė.
- Konfiskavimas netaikomas, jei tų pačių tikslų galima pasiekti kitomis, mažiau ribojančiomis priemonėmis (**pašalinant tam tikras objekto savybes**).
- Gali būti konfiskuojama **dalis** nusikaltimo priemonės ar įrankio.

Pažeidimo priemonių (jų dalių) konfiskavimo proporcingumas

„Kuro bakų“ byla (1A-201/2013)

€19 300 vertės cigaretės vilkiko kuro bakuose

- a) Vilkiko su puspriekabe konfiskavimas
- b) Vilkiko konfiskavimas
- c) Vilkiko kuro bakų konfiskavimas

Vilkiko vertės konfiskavimas?

Sankcijų (baudų) vykdymo problema

Problema: paskirtų baudų išieškojimas iš Rusijos/Baltarusijos piliečių

BPK 133 str.:

6. Kardomąją priemonę – užstatą baigus taikyti, užstatas gražinamas užstato davėjui.

Praktika:

Užstatas skiriamas su sąlyga, kad po nuosprendžio įsiteisėjimo užstato suma bus ne gražinta užstato davėjui, bet užskaityta į mokėtiną baudą

Sankcijų proporcingumo ir nuoseklumo problemos

- Administracinių sankcijų proporcingumas (1999-2016 m.)
 - ATPK 30¹ str. taikymo galimybių ribotumas

LR KT 2005 m. lapkričio 10 d. sprendimas:

Atvejai, kai už administracinius teisės pažeidimus gali būti skiriama mažesnė nuobauda nei sankcijoje numatytoji minimali arba paskirta švelnesnė nuobauda nei numatytoji sankcijoje, arba visai neskirta administracinė nuobauda, turi būti išimtiniai, sietini su išskirtinių aplinkybių konstatavimu.

Sankcijų proporcingumo ir nuoseklumo problemos

- Sankcijų sistemos nenuoseklumas
 - Tik sunkus nusikaltimas
 - Vidurkio taisyklė

(bauda 1-1500 MGL (€56500) , LA nuo 3 mėn. iki 7-8 m.)

BK 61 straipsnis

2. Teismas, įvertinęs atsakomybę lengvinančias ir (ar) atsakomybę sunkinančias aplinkybes, jų kiekį, pobūdį ir tarpusavio santykį, taip pat kitas 54 straipsnio 2 dalyje nurodytas aplinkybes, motyvuotai parenka švelnesnę ar griežtesnę bausmės rūšį, taip pat skiriamos bausmės dydį, **skaičiuodamas nuo jos vidurkio.**

Pelno, gauto iš neteisėtos cigarečių apyvartos, konfiskavimas

Kiek stambesnio pelno valdytojų patraukiama atsakomybėn?

Kiek pelno smulkieji sukaupia?

- Tradicinis konfiskavimas
- Išplėstinis konfiskavimas
- Neteisėtas praturtėjimas (LR KT)
- Civilinė konfiskacija (ONUKĮ projektas)

Ačiū už dėmesį!

Skirmantas.Bikelis@teise.org

Lietuvos
mokslo
taryba